

„Olvass többet!”

Kafka Margit: Színek és évek

(szövegrészlet)

“Emberséges embernek maga fészkébe’ van legtöbb becsületi!” - mondta Pórtelky Ábris, az apai nagybátyám, aki életében, pedig idestova hatvanéves, soha által nem ment a vármegye határán. A láp megetti, eldugott, ősi falut, Pórtelket is csak megyegyűlés vagy családi sokadalmak idején hagyta el, vasúton, úgy mondták, nem ült még soha.

Messzi, idegen világok, ismeretlen utak! - gondolkodtam el akkortájt néha mégis. - Ha elvinne egyszer valaki engem! Férfi vinne!... És összekulcsoltam a kezem tétlen, leejtve a portörölt, és elnéztem a gyümölcsfák rezgő leveleit, a hallgatag, nap elfeküdte kertet. Olyan csudálatos megfakadások vannak a nővé levés ez első, félszeg és ámult idején. A gyerekleány sok nyeglesége, frivol és malackodó érdeklődései milyen hirtelen tűnnek el a szűziség gyorsan megérett öntudatában. Szégyenes bosszúsággal gondoltam Kallós Palira, és apró, helytelenkedő beszédeinkre, és egészen más, tisztább és komolyabb színben éreztem meg egy-egy percre az asszony és férfi dolgát egymással. Vajon, ha zárdanevelésbe küldenek vagy efféle, nem válhatott volna-e belőlem is ez időben hallgatag és befelé élő nő, amilyen Kallós Ágnes, a grósz keresztlánya lett, az ő házias szigorúságuk közepett?... “Ha meglátna és megszeretne engem valaki - gondoltam e ritka, magános percek álmodozásaiban -, nagyon messzire való, más életbeli valaki, és ismeretlenségek felé vinne!” Mert mint kisgyermek koromban a tömlőcfolyosói félelmes kalandokat, ezt is és mindent csak így más által - egy férfi által tudtam elképzelni. “Ha egyszer megpillantana valami igen nagy úr - Lajos gróf, a fiatalabbik Szinyéry talán -, ha végignézné a megyebálat majd, ha engem először visznek...” Felütöttem a fejem hirtelen, elszégyenkezve és vállvonítva, és kicsúfoltam magam ugyanabban a percben. Egy Szinyéry gróf! Ki az? Ábris nagybátyám fanyar gőgű bizonykodásai jutottak eszembe a mi régebb és igazibb uraságunk felől, a véletlen és hamisság szerzette uradalmak gazdáival szemben.

Királyi cseléd, nyakát hajlító labanc úr, idegenek talpát nyaló udvaronc sohasem akadt a Pórtelkyek köznemesül maradt ágában; a másikat meg, a báróságba felzüllött unokavéremzetséget, akiknek apja nem átalált kormánybiztosságba ülni negyvennyolc után: kinézte és elátkozta a névadó, ősi, zsombékos föld s itthon maradt, haragos-szürke fundáció. “Ó - gondoltam pirosra vált arccal hirtelen -, kicsoda minékünk a Szinyéry gróf?”

- Törölgetni, kisasszony, sietni! - tört rám sebbel-lobbal anyám. - A szobalány nyakfodrokat vasal neked. Mára rád vár a vizitszoba!

Felriadva és magamhoz térten mentem letörülni odafenn a bőrbe kötött albumokat, az ezüst névjegytálat s a porcelán gyufatartót a két aranyfarkú pávával; meg a nagy zongora ragyogó, fekete lábait. Kiráztam a portörölt a Megye utcára, és kiszóródott belőlem az oktalan homokszemek szerével minden tétlen, álmatag, szavakba nem köthető gondolat. Tán csak most, elcsendesült napjaim alkonyatán rajzanak vissza, gyűlnek szürkellő fejemre megint...